

PETRI, Franz, Duits historicus (Wolfenbüttel
22 februari 1903).

Studie van de geschiedenis te Berlijn (1921-'25). Habilitationsschrift (1936) : Germanisches Volkserbe in Wallonien und Nordfrankreich, waarmede hij te Keulen (1937) de *venia legendi* verkreeg voor *Mittlere und neuere Geschichte mit besonderer Berücksichtigung der niederländischen Geschichte*; in 1937 werd hij docent en in 1942 gewoon hoogleraar aan de Universiteit te Keulen en tevens directeur van het Duits-Nederlands Instituut van dezelfde universiteit (1939-'45). Van 1940 tot '45 was Petri Referent für Volkstum, Kultur und Wissenschaften beim Militärbefehlshaber in Belgien und Nordfrankreich te Brussel en na zijn vrijlating uit zijn internering was hij, van 1945 tot '48, Professor im Wartestand, tot hij van 1948 tot '50 wetenschappelijk medewerker was aan het Institut für geschichtliche Landeskunde der Rheinlande aan de universiteit te Bonn en, van 1951 tot '61, directeur van het Provinzialinstitut für westfälische Landes- und Volkskunde te Münster in Westfalen en tevens een leeropdracht kreeg voor *Geschichtliche Landeskunde Nordwesteuropas* aan de universiteit van die stad. Als opvolger van prof. Franz Steinbach was Petri van 1961 tot '68 directeur van het genoemde instituut in Bonn en doceerde hij daar *Rijnlandse geschiedenis*, tot hij in 1968 het vervroegd emeritaat verkreeg. Thans woont hij opnieuw te Münster en is Honorarprofessor für die *Geschichte Nordwesteuropas*.

In het omvangrijk historisch werk van Petri dient hier vooral de aandacht te worden gevestigd op het belangrijke boek *Germanisches Volkserbe* (1937), waarin hij aansluitend bij Steinbachs *Studien zur westdeutschen Stammes- und Volksgeschichte* (1926; 1962 tweede uitgave), betoogt dat het ontstaan van de taalgrens en van de twee taalgebieden in België niet de onmiddellijke neerslag is van de vestiging van Germaanse stammen in het thans nog Nederlandstalige België (zoals Kurth, Pirenne, Des Marez e.a. beweren), maar dat de taalgrens en de twee taalgebieden in dit land de resultaten zijn van een langdurig nivelleringsproces. In de gebieden tussen de Loire en de Rijn is, ten gevolge van de zgn. volksverhuizing, een symbiose van Germanen en Romanen ontstaan, zoals blijkt uit het onderzoek van de vroegmiddeleeuwse begraafplaatsen en, tot op een zekere hoogte, een tweetaligheid die sporen heeft nagelaten in de plaats- en persoonsnamen, de historische klankontwikkeling, de woordenschat enz. Uit dit onderzoek is bij Petri een visie op de geschiedenis van de lage landen gegroeid die zowel de „Belgische” opvatting van Pirenne als de „Groot-Nederlandse” van P. Geyl, wat de ruimte betreft, overschrijdt en die een gelijklopende ontwikkeling in de Nederlandse en de Westduitse (Nederrijnlandse en Westfaalse) geschiedenis vaststelt. Toen in 1970 de Vondelprijs aan Petri werd toegekend voor zijn verdiensten als bruggebouwer in de geschiedschrijving van de Nederlanden en van Duitsland, sprak hij een rede uit over het thema *Betrachtungen über die Möglichkeiten und Grenzen einer gemeinsamen Behandlung der westeuropäischen Geschichte*.

Door de moeilijke en delicate opdracht die Petri gedurende de Tweede Wereldoorlog in België te vervullen kreeg werd zijn historische belangstelling gescherpt voor de gebeurtenissen uit de Eerste Wereldoorlog. Zijn publikatie (samen met P. Schöller) over de Leuvense vrijshutterskwestie werd door de

stad Leuven „uit erkentelijkheid” met een gouden medaille en door de Katholieke Universiteit met een herinneringsmedaille bekroond. Zijn stevig gedocumenteerde studie over de Duitse Flamenpolitiek vóór en gedurende de Eerste Wereldoorlog bewijst hoe verschillend de standpunten van de Duitse burgerlijke en militaire instanties zijn geweest inzake de achteruitstelling van het Nederlands, de bestuurlijke scheiding en de annexatieplannen van België bij Duitsland.

WERKEN : *Neuere Arbeiten zur Geschichte des belgisch-niederländischen Raumes*, in *Rheinische Vierteljahrsblätter*, jg. 4 (1934, p. 86-105); jg. 9 (1939, p. 154-160); - *Germanisches Volkserbe in Wallonien und Nordfrankreich. Die fränkische Landnahme in Frankreich und den Niederlanden und die Bildung der westlichen Sprachgrenze*, 2 dln. (1937); - *Zur Deutung der niederländischen Geschichte*, in *Rheinische Vierteljahrsblätter*, jg. 7 (1937, p. 284-288); - *Die Volksgeschichte der Niederlande als germanisch-deutsche Forschungsaufgabe*, in *Deutsches Archiv für Landes- und Volksforschung*, jg. 2 (1938, p. 310-325); - *Um die Volksgrundlagen des Frankenreiches*, in F. Steinbach und F. Petri, *Zur Grundlegung der europäischen Einheit durch die Franken* (1939, p. 17-64); - *Römerstrassen und germanische Landnahme*, in *Zeitschrift für Namenforschung* (1941, p. 15-32); - *Zum Stand der Diskussion über die fränkische Landnahme und die Entstehung der germanisch-romanischen Sprachgrenze*, in *Rheinische Vierteljahrsblätter*, jg. 15-16 (1950-'51, p. 39-68); - *Die früheren Habsburger in der niederländischen Geschichte*, in *Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap te Utrecht*, jg. 72 (1958, p. 11-46); - *Zur Einführung*, in P. Geyl, *Die Diskussion ohne Ende* (1958); - (met P. Schöller) *Zur Bereinigung des Frankireurproblems vom August 1914*, in *Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte* (1961, p. 234-248); - (met W. Jappe Alberts) *Gemeinsame Probleme deutsch-niederländischer Landes- und Volksforschung* (*Bijdrage van het Instituut voor Middeleeuwse Geschiedenis der Rijksuniversiteit te Utrecht*, 32, 1962); - *Die Kultur der Niederlande* (*Handbuch der Kulturgeschichte*, 1964); - *Zur Flamenpolitik des I. Weltkrieges. Ungelöste Fragen und Aufgaben*, in *Dauer und Wandel der Geschichte. Festgabe f. Kurt von Raumer zum 15. Dez. 1965* (p. 513-536); - *Belgien, Niederlande, Luxemburg von der Krise 1867 bis zum Ende des I. Weltkrieges*, in *Handbuch der europäischen Geschichte*, VI (1968, p. 466-493); - *Vom deutschen Niederlandebild und seinen Wandlungen*, in *Rheinische Vierteljahrsblätter*, jg. 33 (1969, p. 172-196); - *Mass und Bedeutung der reformatorischen Strömungen in den niederländischen Maaslanden im 16. Jahrhundert*, in *Reformation und Humanismus. Robert Stupperich zum 65. Geburtstag* 1969; - *Territorienbildung und Territorialstaat im 14. Jahrhundert im Nordwesten* (1970).

LITERATUUR : *Landschaft und Geschichte. Festschrift für Franz Petri zu seinem 65. Geburtstag*. (1970).

HENRI DRAYE